

Saate kunnalle

Kuntalaisaloite

Vapautetaan Palokin kosket ja pelastetaan uhanalaiset lohikalat
Tuusniemi

Aloite luotu Kuntalaisaloite.fi-palveluun 17.3.2025

Aloitteen julkaisupäivämäärä 19.3.2025

Vapautetaan Palokin kosket ja pelastetaan Saimaan uhanalaiset lohikalat!

Itä-Suomen sydämessä, Heinäveden Palokissa, Juojärven ja Varisveden välissä, on kokoluokaltaan pieni voimalaitos, joka aiheuttaa suurta haittaa Saimaan uhanalaisille lohikaloille. Ennen vuotta 1961 vapaana kuohuneet Palokin kosket olivat koko Etelä- ja Keski-Suomen upeimmat kosket, jotka kalastajat tunsivat aina Amerikkaa myöten. On kestänyt, että yksi pieni ja vanhanaikainen vesivoimalaitos estää lohikalajien pääsyn perinteisille lisääntymis- ja kasvualueilleen ja köyhdyttää luonnon monimuotoisuutta.

Suomen valtio on koskien ennallistamisen kannalla. Valtioneuvosto haluaa ostaa ja poistaa käytöstä Palokin voimalaitoksen sekä ennallistaa Palokin kosket.

Nykyään erittäin uhanalaisen taimenen ja äärimmäisen uhanalaisen Saimaan järvilohen tärkeät lisääntymisalueet ovat jääneet tekojärven alle, ja padon alapuoliset kosket ovat kuivuneet. Padon purkamisen, Palokin koskien vapauttaminen avaisivat esteettömän, luonnonmukaisen reitin Lappeenrannasta, eteläiseltä Saimaalta, aina Juojärven yläpuolelle Juukaan, Vaikkojoen latvoille saakka. Palokin koskien vapauttaminen on viimeinen keino pelastaa Saimaan järvilohi sukupuutolta. Tilannetta hankaloittaa se, että valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto on käynyt neuvotteluja Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n (PKS) operatiivisen johdon kanssa voimalan myynnistä, mutta PKS on ilmoittanut, että se ei ole myynnissä. Sähköyhtiön johto on kyseenalaistanut asiantuntijoiden tekemät selvitykset (katso liitteet) ja omistajien eli sähköyhtiön omistavien 17 itäsuomalaisen kunnan asukkaiden tahdon, eikä ole halukas neuvottelemaan voimalan myymisestä.

Sähköyhtiö tarjoaa maa- ja metsätalousministeriön virkamiehille vaihtoehtoista Nälönvirta-malliaan, jossa vesivoimatuotanto jatkuisi ennallaan. Mallissa voimayhtiö rakentaisi ohitusuoman ja uuden pienvesivoimalaitoksen Nälön suolle, Nälönjoen yläpäähän. Asiantuntija-arvioiden mukaan tämä malli ei turvaa edes vesiekosysteemin hyvää, saati erinomaista tilaa. Nälönvirta-mallia pidetään yleisesti sähköyhtiön intressejä palvelevana ratkaisuna.

Valtiovallan tahto asiassa on selvä: Palokin kosket pitää vapauttaa. Se ei ole vain suomalaisen luonnon pelastamisen kannalta ainutlaatuinen, vaan se on myös koko Euroopan mittakaavassa merkittävä hanke. Se avaisi uuden aikakauden sekä kalakantojen elvyttämisessä että itäisen Suomen erä- ja luontomatkailun kehittämisessä. Vapauttaminen ei ainoastaan elvyttäisi ekologisia yhteyksiä, vaan se vahvistaisi myös Suomen kansainvälistä maakuvaa ja herättäisi varmasti huomiota ympäri maailmaa. Palokin kosket olisivat vertaansa vailla oleva kansainvälisen mittaluokan luontokohde jo entuudestaan hyvin tunnettujen Heinäveden luostarien välittömässä läheisyydessä.

Kuten aikaisemmat onnistuneet ennallistamishankkeet ovat osoittaneet, Palokin koskien ennallistamiseen on saatavissa rahoitusta yksityiseltä sektorilta ja EU:sta. Kumpikin edellisistä rahoitusmuodoista on tarjolla vasta sitten, kun päätös voimalaitoksen myymisestä Suomen valtiolle on varmistunut. Nyt on tärkeintä päättää omistajanvaihdoksesta valtiolle ja vasta sitten ruveta keskustelemaan ennallistamisen yksityiskohdista ja sen kustannuksista.

Sähköyhtiön taloudellinen asema ei ole vaarassa: valtio maksaa voimalaitoksesta käyvän markkinahinnan ja sähköyhtiö sijoittaa kauppasumman tuottavasti toiseen kohteeseen. Omistajakuntien osinkotuotot eivät laske.

Heinävesi on erinomainen kohde kulttuuri- ja luontomatkailijoille ympäri Suomen. Koli, Tahko, Joensuu,

Savonlinna, Punkaharju, Kuopio, Varkaus sekä Linnansaaren ja Koloveden kansallispuistot ovat kaikki reilun sadan kilometrin säteellä. Palokin kosket ovat alueen keskellä sijaitseva hiomaton timantti. Koskien vapauttaminen on saanut laajaa tukea kuntalaisilta, kesäasukkailta, kalastajilta, veneilijöiltä, luonnonystävilä, yrittäjiltä, matkailualan toimijoilta, erä- ja retkeilyharrastajilta, ympäristöjärjestöiltä ja kaikilta itäisen Suomen ystävilä. Odotamme, että omistajakuntien päättäjät käyttävät järkeä ja sydäntä, ja ratkaisevat asian koko Itä-Suomen parhaaksi – luonnon ja ihmisten.

Muinaisjärveksi kutsuttu Juojärvi ja historialliset Palokin kosket ovat erottamaton osa samaa vesiekosysteemiä – niiden kohtalot ovat sidoksissa toisiinsa. Tämän vuoksi Juojärven, joka on Pohjois-Savon maakuntajärvi, ja sen yläpuolisen valuma-alueen ranta-asukkaat suhtautuvat koskien ennallistamiseen myönteisesti. Koskien vapauttaminen vaikuttaisi vedenpinnan vaihteluun vain vähän ja saattaisi jopa nostaa kiinteistöjen arvoa.

Meillä on ainutlaatuinen tilaisuus vapauttaa Palokin kosket ja pelastaa ikoninen Saimaan järvilohi. Antakaamme tuleville sukupolville perintönä elävä Saimaa.

Me kuntalaisaloitteen allekirjoittajat ehdotamme, että Pohjois-Karjalan Sähkön omistajakunnat kunnioittavat asukkaiden tässä kuntalaisaloitteessa ilmaisemaa tahtoa ja käyttävät heille kuuluvaa vastuullista päätösvaltaa voimalan myymiseksi valtiolle. Kuntapäätäjien on toimittava kansalaisten tahdon ja luonnon etujen mukaisesti.

Vaatimus

Me allekirjoittaneet vaadimme, että Tuusniemen kunta ohjeistaa edustajiaan Pohjois-Karjalan sähkö Oy:n ja Pohjois-Karjalan Energia Holding Oy:n hallintoelimissä viipymättä esittämään voimalaitoksen tarjoamista myytäväksi Suomen valtiolle realistisella markkinahinnalla käyttäen vertailukohtana lähihistoriassa toteutuneita voimalaitoskauppoja tai hyväksymään vastaavan hinnan määrittämiseen perustuvan, Suomen valtion tekemään ostotarjouksen.

Lisätiedot

Liity mukaan pelastusoperaatioon! Vastaava kuntalaisaloite pannaan vireille kaikissa Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n ja Pohjois-Karjalan Energiholding Oy:n omistajakunnissa: Heinävesi, Iloantsi, Joensuu, Juuka, Kaavi, Kitee, Kontiolahti, Kuopio, Lieksa, Liperi, Nurmes, Outokumpu, Polvijärvi, Rääkkylä, Savonlinna, Tohmajärvi ja Tuusniemi. "Kellä on onkimiehenä tai uistajana tilaisuus tutustua näihin sydänmaan koskiin, hän saa tuta elämyksiä, joita ei hevin unhot." (Palokin kosket, forellin kalastajien Eldorado, Suomen Kuvalehti 17.8.1929) Liitteet: Selvitysmiehen raportti 26.1.2024: Palokin koskien ennallistamisen toteutusmahdollisuudet

https://valtioneuvosto.fi/documents/1410837/3699498/Palokki_loppuraportti_1.pdf/cb5513b3-695b-0abd-572e-9069876da996/Palokki_loppuraportti_1.pdf?t=1706529036810

<https://www.kuntalaisaloite.fi/fi/aloite/42293#:~:text=Arvio%20Hein%C3%A4veden%20Palokin,ja%20Dol evaa/palokinkosket/> Arvio Heinäveden Palokin koskien ennallistamisen merkityksestä uhanalaisten lohikalakantojen, erityisesti äärimmäisen uhanalaisen Saimaan järvilohen, elvyttämisessä Vuoksen vesistöissä 22.12.2023 <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/554540> Palokin koskireitin ja vesivoimalaitoksen kalataloudelliset kehittämismahdollisuudet 16.5.2023 https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/50927811/Palokkiselvitys_VN_26781_2022_16052023.pdf/effa1984-0879-844f-79cf-11ea77035c36?t=1684317051688 Kuntaselvityshenkilön raportti Palokin koskien ennallistamisesta 7.10.2022 https://hiitolanjoki.fi/wp-content/uploads/2022/10/Raportti_Palokin_selvitys_2022.pdf Palokin kosket ennen voimalaitosta <https://visitheinavesi.fi/mennyttä-ja-olevaa/palokinkosket/>

Vastuhenkilö
Hannu Koponen

Osallistujia yhteensä 1
Osallistujaluettelo liitteenä

